

Textil- ill. ruházati termékek és fogyasztóvédelem

Kutasi Csaba

„A globális textil- és ruházati piac fogyasztóvédelmi kérdései” címmel rendezett szakmai információs napot a Textilipari Műszaki és Tudományos Egyesület 2012. május 23-án. Az OKISZ székház Baross termében nagyszámú hallgatóság érdeklődött a téma iránt. A gyártással és forgalmazással foglalkozó vállalkozások képviselői mellett szakintézetek munkatársai, közép- és felsőfokú szakoktatással foglalkozó szakemberek és tanulmányaikat folytató hallgatók egyaránt megjelentek.

Dr. Pataki Pál, a TMTE elnöke és az INNOVATEXT Zrt. vezérigazgatója megnyitójában a textil- és textilruházati termékek jelölésével összefüggő uniós rendelet-nyhítésekéről szólt kritikusan. Ugyanakkor beszámolt a szélsőséges elképzelésekről is (pl. a nyersanyag-összetétel megadásánál jelképek alkalmazása, a textilanyagokban meglévő kémiai anyagokkal kapcsolatos tájékoztatás) is. Mint mondta, az Európai Unió illetékes bizottsága a téma folyamatos újratárgyalása során olyan középutas megoldásra törekszik, amely a fogyasztóvédelmet hatékonyan szolgálja.

Dr. Gervainé Ritter Csilla, a Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság (NFH) vezető főtanácsosa **A textil- és ruházati termékek piacfelügyeleti előírásai, a szükséges fogyasztói tájékoztatás, figyelembe véve a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmának ellentmondásait** c. előadását az NFH új jogalkalmazási politikájának bemutatásával

kezdte. A prevenció és az alternatív eszközök igénybevétele került előtérbe, szakítva a korábbi „kommandó” hatósággal. A kis- és középvállalkozások számára segítséget nyújt, felkészítő gyakorlatot folytat a hatóság. Újdonság az ún. pozitív lista, ezen azokat a vállalkozásokat teszik közzé, amelyek valamennyi ellenőrzött jogszabályi rendelkezést precízen betartották.

A textil- és textilruházati termékek piacfelügyeleti tevékenysége során a veszélyes termékek kiszűrése, a címkézési előírások ellenőrzése, a megtévesztő kereskedelmi gyakorlat megelőzése az elsődleges.

A piaci szabályozású termékek (minden lakossági ruházat, öltözék kiegészítő, háztartási és lakástextil, dekorációs cikk, munkaruha stb.) esetében már köztudottan nincs kötelező előzetes minőségvizsgálat. Ugyanakkor számos alapvető fogyasztóvédelmi jogszabály komoly kötelezettségeket ír elő az áruk forgalmazhatóságával összefüggésben. Pl. a fontosabbak:

- a 79/1998. (IV.29.) Korm. rendelet az áruk és szolgáltatások biztonságosságáról és az ezzel kapcsolatos piacfelügyeleti eljárásról,
- az 1997. évi CLV. törvény a fogyasztóvédelemről,

- a 2008. évi XLVII. törvény a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról,
- az Európai Parlament és a Tanács 1907/2006/EK rendelete a vegyi anyagok regisztrálásáról, értékeléséről, engedélyezéséről és korlátozásáról (REACH),
- a 25/2005 (IV.29.) GKM rendelet a textiltermékek forgalomba hozatalának egyes követelményeiről.

A termékbiztonság követelményeit jogszabályok, nemzetközi, európai- és nemzeti szabványok határozzák meg. Amennyiben a biztonságossággal kapcsolatos kritériumok ilyen módon nem, vagy csak részlegesen állnak rendelkezésre, úgy az általános termékbiztonsági követelményeknek való megfelelést (az Európai Bizottság ajánlásai, ágazati követelményrendszer) kell alapul venni. Ezt kiegészíthetik a tudomány és technika mindenkori állása szerinti egészségügyi, műszaki és biztonságossági ismeretekkel ill. a biztonságossággal összefüggő ésszerű fogyasztói elvárásokkal. Az uniós joganyagra épülő hazai szabályozások kapcsán kiemelendő a fogyasztóvédelmi törvény (az 1997. évi CLV. tv.) vonatkozó része, pl. 3/A § (2) bekezdés, azaz a termék biztonságáról történő gondoskodás. A termékbiztonságért a gyártó felelős. A forgalmazó nem hozhat forgalomba olyan árut, amelyről tudja (vagy az információk, szakmai ismeretek alapján tudnia kellene), hogy az nem biztonságos [3. § (3) bekezdés]. A termék akkor biztonságos, ha a fogyasztó egészségét nem (vagy az ésszerű használat mellett a lehető legkisebb mértékben) veszélyezteti. Továbbá lényeges [4/A § (2) bekezdés], hogy a gyártó köteles a forgalomba hozott áru kockázati tényezőit felmérni és intézkedni a megelőzés és elhárítás érdekében (az árut azonosító megfelelő jelöléssel). A forgalmazók külön feladata a termékek biztonságosságának ellenőrzése, a veszélyek elkerülésére a gyártókkal és hatóságokkal együttműködni. A 79/1998. (IV.29.) Korm. rendelet az áruk biztonságosságáról, a 2008. évi XLVII. törvény a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról intézkedik. Ez utóbbi több tényezőre hívja fel a figyelmet, így a tájékoztatási kötelezettségek hiányosságai, a jelentős információk elhallgatásával

kapcsolatos megtevesztések főleg tiltottak. A piacfelügyeleti ellenőrzések negatív tapasztalatai alapján a hatóságoknak széleskörű tájékoztatást kell folytatni a médiákban. A biztonságossági követelményeknek nem megfelelő áruk forgalmazása megtiltható, a már forgalomba hozottak kivonásra kerülnek. Megjegyzendő, hogy amennyiben a gyártók, forgalmazók a rendelkezésükre álló információk alapján megtudják termékük fogyasztóra veszélyes voltát, úgy azonnal tájékoztatni kell a piacfelügyeletet.

A Központi Piacfelügyeleti Információs Rendszer (KPIR) az információszoolgáltatási kötelezettségnek eleget téve folyamatosan nyújt tájékoztatást, a biztonságossági követelményeket sértő árukról. Az Európai Termékbiztonsági Hálózatba hazánk is bekapcsolódott. A RAPEX (Közösségi Gyors Tájékoztatási Rendszer) segítségével, a súlyos veszélyek esetén a sürgős információcsere biztosított. Az Európai Unió tagállamain kívüli, harmadik országból érkező áruknak is egyértelműen az uniós termékbiztonsági szabályoknak kell megfelelni, ha értékesítésükre az EU-ban kerül sor.

Fontos megjegyezés, hogy a szabványok nem kötelező érvényűek (kivéve, ha a jogszabályban rögzítik alkalmazásukat). Néhány kiemelés a szabványi háttérből:

- MSZ EN 14362-1:2006 Azo-színezékekből származó bizonyos aromás amink meghatározása (az MSZ EN 14362-2:2006 a kimutatás módszereivel foglalkozik). A nagyszámú azo-színezék közül mindössze 22 esetben szabadulhat fel egészségkárosító vegyület (aril-amin), ezek nem lehetnek jelen 30 ppm feletti koncentrációban az emberi bőrrel (szájüreggel) közvetlen és tartósan érintkező textiltermékekben. Tehát nem az azo-színezékek teljes tilalmáról van szó, ahogyan egyesek helytelenül értelmezik.

- MSZ EN 1181:2011 A nikkelkibocsátás vizsgálata a bőrrel közvetlenül és hosszú ideig érintkező termékek esetére; MSZ CR 12471:2002 a bőrrel közvetlenül és tartósan érintkező tárgyak ötvözetéből és bevonataiból kioldódó nikkel vizsgálata (pl. a ruházatokon levő szegecsek, gombok, patentok, húzózárlatok, stb. nikkeltartalmának vizsgálata).

- MSZ EN 14682:2008 „A gyermekruhák biztonsága. Zsinórok és húzózsinórok a gyermekruházaton” [pl. a 134 cm testmagasságig méretezett ruházatok nyak és kapucni részén nem lehet húzó- ill. díszítőzsinór; többek között a derékrészen alkalmazható húzózsinór (egy ponton rögzítve), de hossz-szabályozó elem, végelezáró nem lehet rajta és lógó végeinek hossza meghatározott (nyitva max. 140, zárva 280 mm)].

- MSZ EN 71-1:2011 Gyermekjátékszerek biztonsága, pl. eszerint szabályozzák az apró elemek – amelyek a légutakba kerülve fulladást okozhatnak – méretét és felerősítésének mértékét (pl. a ruházaton levő díszítés mérete 6 mm-nél nem lehet kisebb; 50 N erőnél kisebb húzásra nem válhat le).

Az utóbbi időben egyre több bizonytalanság jellemzi a textil- és textilruházati cikkek különböző címkékkel történő ellátását. A közelmúltig a jól bevált gyakorlat egyértelmű volt, így a bevarrással maradandóan rögzített szalagcímkeken és az egyéb módon elhelyezett (csomagolásra ragasztva, termékbe belőve stb.) papírcímkeken szerepelt többek között a nyersanyag-összetétel és a kezelési útmutató. Előbbi anyanyelven és a szálanyag megnevezések teljes kiírásával (rövidi-

tés nélkül), utóbbi a jól ismert piktogram sorral és a szükséges szöveges kezelési kiegészítéssel.

Közel négy éve a textil- és textilruházati termékek-nél már nem kötelező a kezelési piktogram sor (amely jelenleg a MSZ EN ISO 3758:2005 szerinti 5 alapjelkép mellett, adott kód címke alatt továbbiakat is lehetővé tesz). Azonban ez az intézkedés csak a szabályozás merev jellegét igyekszik feloldani. Jogilag tehát nem teremtődött olyan helyzet, hogy egyes gyártók/forgalmazók használati kezelési útmutatás nélkül szabályosan értékesíthetnék a fogyasztói forgalomba kerülő termékeket. A textiltermékek használatára-kezelésére vonatkozó fogyasztói tájékoztatás valamilyen módon (pl. jelképekkel; szövegesen, természetesen a felhasználó ország hivatalos nyelvén) továbbra is kötelező. Nagyon lényeges a részletes kezelési útmutatás, mert

- a fogyasztó vásárlás előtti maradéktalan tájékoztatása is csak így valósulhat meg, ha az előírt kezelési körülmények ismertek az áru kiválasztása előtti döntés során (pl. ha a háztartásilag mosható cikket preferálja az egyén a tisztítással kapcsolatos választási lehetőségek esetén);

- csak így lehet rendeltetésszerűen használni és gondozni (mosni, tisztítani) a terméket, ami a jótállási ill. szavatossági jogosultsága alapja;

- a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmát megszegi az a gyártó/forgalmazó, amely elhallgatja a fontos (jelentős) információkat, pl. a használatra-kezelésre vonatkozó fontos tudnivalókat.

Az előadó hangsúlyozta, hogy az NFH nem követelheti meg a bevarrt címkéket ill. az 5 piktogramos kezelési útmutatót, de megtevesztő mulasztásnak számít a megfelelő tájékoztatás elmaradása. Viszont egyértelműen aggályosnak tartják a termékek teljes életciklusában fellelhető információk elmaradását, különösen az esetleges reklamációk érvényesítése során. A nyersanyag-összetétel közzlése a bevarrt címkén is továbbra elvárható (mint a tisztességes kereskedelmi gyakorlattal összefüggő jelentős információ). A tisztító szolgáltatók korrekt vállalásaihoz, a termék minőségmegővő kezeléséhez és gondozásához is nélkülözhetetlen a nyersanyag-összetétel közzlése. Az NFH 2010. II. féléves ellenőrzései során 65 %-ban tapasztalt nyersanyag-összetételi eltérést a csecsemő alsóruházatok vizsgálata során. Előfordult olyan pamut-alapanyagúnak jelzett termék is, amelyben pamutszálat egyáltalán nem találtak a vizsgálatok során.

Előadásának során számos veszélyforrásról mutatott be fotókat, főleg a gyermekruházatok fojtási, fulladási veszélyeire és balesetet okozó kivitelezésére hívta fel a figyelmet. A kémiai veszélyek kapcsán ismét az egyes azo-színezékekről esett szó.

Végezetül az NFH honlapjára hívta fel a figyelmet az előadó, amelyen a fogyasztók életének, egészségének és biztonságának érdekében naprakész információk is elérhetők.

Kutasi Csaba textilipari igazságügyi szakértő **Az önkéntes minőségtanúsítások fogyasztóvédelmi fontossága (az időszakos textil- és textilruházati reklamációk, elkerülési lehetőségeik)** c. előadását a termékek forgalomba hozatalával kapcsolatos főbb tudnivalók felelevenítésével kezdte. A jogi szabályozású termékek-nél (pl. védőruházatok, textiltől készült játékok stb.) külön eljárás szerinti tanúsítás. Így a

kapcsolatos jogszabályok (pl. egyéni védőeszköz követelmények), a harmonizált szabványok ill. egyéb előírások (pl. egészségre káros színezékek, vegyi-anyagok stb. korlátozása, tilalma) szerint kell eljárni. Többek között az EK megfelelőségi nyilatkozat ill. EK típus-tanúsítvány is az eljárás része. A piaci szabályozású

textil- és textilruházati termékek esetében tehát nincs kötelező előzetes minőségvizsgálat. Ugyanakkor számos alapvető fogyasztóvédelmi jogszabály komoly kötelezettségeket ír elő az áruk forgalmazhatóságával összefüggésben – amit az NFH előadója részletezett.

Az előadó hangsúlyozta, hogy a textil- és textilruházati termékek gyártóinak és értékesítőinek egy része rendkívül helytelenül úgy gondolkodik, hogy inkább vállalja a szankciókat a nem ismert hiányosság felmerülésekor. Egyértelmű, hogy akkor is felróható számukra mulasztás (annak ellenére, hogy nem kötelező a forgalmazás előtti minőségvizsgálat), ha a szakintézeti kontroll hiányában a textiláru viselése és használata káros az emberi egészségre.

A piaci szabályozású textil- és textilruházati árukat gyártók és forgalmazók jelentős hányada önkéntesen nem végeztet vizsgálatokat a termékek piaca bocsátása előtt. Pedig az említett jogszabályokból egyértelműen következik a termékbiztonsági felelősség.

Egyes nemzetközi áruházláncok kikötik, hogy a beszállítandó piaci szabályozású textil-, ruházati termék megfelelőségét szakintézeti véleménnyel dokumentálni kell (általában saját követelményrendszer szerint vizsgálva, értékelve). Együttal egyre több hazai gyártó és forgalmazó végeztet önkéntesen minőségvizsgálatokat a rendeltetési alkalmasság kontrollálása céljából (a teljesítendő paramétereket és határértékeket ill. törekséket a nemzetközi gyakorlat alapján, esetleg már érvénytelenített termékszabványokra alapozva határozzák meg). A kémiai biztonsággal kapcsolatos (egészségre káros színezékek, segédanyagok) önkéntes kezdeményezésű vizsgálatok aránya sajnos még elenyésző mértékű.

A minőségi reklamációk fokozódása várható – mutatott rá az előadó –, ami egyrészt alapvetően a gyártók ill. a forgalmazók tevékenységére, másrészt a vásárlók helytelen magatartására, valamint az illetékes hatóság ellenőrzési lehetőségeire vezethető vissza.

A termékelőállítók (gyártók) részéről számos hiányosság merülhet fel. Előfordul a gyártás személyi és tárgyi feltételének tökéletlensége, a szakértelem részbeni hiányával jellemezhető problémakör. Az új anyagok, új technológiák nem megfelelő ismerete, a különböző kelmék és szerkezetek kombinálhatósági problémáikái egyaránt rontják az optimális termékminőség elérését. Újabb egyedi rendeltetési célokra tervezett és előállított termékek nem zártkörű felhasználása (pl. ha a szőrfnadrágot sortként vagy fürdőnadrágként használják) esetén a minőségromlás bekövetkezik. A fogyasztónál csapódik le az is, hogy esetenként a tervezők korlátozás és szakmai zsűrizés nélkül fejlesztenek ki újabb cikkeket. A minőségi hiányosságok későbbi felmerüléséhez és a reklamációk nehéz érvényesítéséhez vezethet a gyártó és forgalmazási terület közötti nagy földrajzi távolság is. A legnagyobb problémát az önkéntes minő-

ségvizsgálatok aránylag még alacsony igénybevétele jelenti, így a forgalmazás több esetben kellő anyagvizsgálati kontrollok nélkül folyik.

A „forgalmazó-vásárló-hatóság” láncolatban előforduló anomáliák és törekvések szintén kedvezőtlenül hatnak a kínálatban előforduló termékek minőségére. A több fogyasztásra ösztönzően tervezett minőségmegvalósítás, a silányabb tömegáruk megjelenése a piacon szintén reklamációgerjesztő jelenség. Fokozza a problémát a tudatos fogyasztók alacsony részaránya, a fogyasztói tájékoztatás romlása (egyes jogi szabályozások változása eleve ebben az irányban hat). A jogos kifogások bejelentésének elhagyása, a nem kellő reklamáció érvényesítő gyakorlat is hozzásegít a kifogásolható termékek további kínálatban maradásához, ill. az ilyen cikkek forgalmazó általi újbóli megrendeléséhez. Végezetül az ellenőrzési lehetőségek hatékonysága is számos területen megkérdőjelezhető, hozzáteve a jogi változásokból eredő lazulási lehetőségeket Pl. a kezelési jelképpel történő fogyasztói tájékoztatás már nem kötelező jellege, a bevarrt címke – ami többek között a termék teljes életciklusában a nyersanyag-összetétel közlését és a fogyasztói tájékoztatást szolgálná – megengedett hiánya is ide sorolható.

A minőségi hiányosságok rendezése kapcsán a jótállás és a szavatosság került előtérbe

Mindkettő a termék fizikai hibájával kapcsolatos, eltérés pl. a bizonyítási kötelezettségben (a bizonyítási teher megfordulásában) van. Külön rendelet [49/2003. (VII. 30.) GKM] foglalkozik a fogyasztói szerződés keretében érvényesített szavatossági és jótállási igények intézésével. Megemlítendő, hogy fogyasztói szerződésnek számít a fogyasztó és gazdasági tevékenységet folytató fél között kötött szerződés. A szabályozás szerint a szavatossági idő általában (textil, ruházat esetében is) 2 év (a tartós fogyasztási cikkeknel 3 év, a használt terméknel 1 év). Kiemelendő, hogy a rendeltetés-ellenes használatnál nem jogos a reklamációérvényesítés, valamint az, hogy a természetes elhasználódás miatt nem érvényesíthető szavatossági igény. Megemlítendő, hogy a hiba észlelést követő legkésőbb 2 hónapon belül közölni kell a reklamációt az értékesítővel. A vásárlás idejétől eltelt 6 hónapon belül felismert hibát úgy kell tekinteni, hogy a termékben az eladáskor benne volt (a jótállási időszakban forgalmazó feladata a bizonyítás). A vásárlást követő 7. hónaptól (a 2 éves időtartam végéig), ha az eladó vitatja a reklamációt, úgy a vásárlónak kell bizonyítani (erre feljogosított szakintézet igénybevitelével), hogy az eladáskor fennállt a hiba (rejtett vagy nyílt). A vásárló a hibás teljesítés megvalósulása esetén jogosult a kijavítás, ill. kicserélés követelésére (ha az eladó ezeket nem tudja teljesíteni, akkor árszállításra ill. elállásra, kivéve a jelentéktelen hibát) kerülhet sor. A jegyző által hitelesített, áruházi/bolti pecsétellátott vásárlók könyve (mint számozott oldalak tartalmazó dokumentum) hozzáférhetősége minden elárusítóhelyen kötelező. A vásárlók könyvét nemcsak minden egységben jól látható helyen kell tárolni, hanem a vásárlót „jól láthatóan és olvashatóan” tájékoztatni is kell arról, hogy panaszával a jegyzőhöz és az illetékes fogyasztóvédelmi hatósághoz is fordulhat. A vásárló által bejegyzett panaszra minden esetben köteles 30 napon belül írásban válaszolni az érintett áruház/üzlet.

A textiltermékek megfelelőség ellenőrzésére számos anyagvizsgálat áll rendelkezésre. A méret-, tömeg- és

sűrűségi jellemzők, szilárdsági tulajdonságok, méret-változási jellemzők, gyűrődési tulajdonságok, hajlékonysági és esési jellemzők, víz hatásával kapcsolatos tulajdonságok, lég- és hőáteresztéssel kapcsolatos jellemzők, speciális képességek (pl. lángolásgátlás, szennyztisztítás, antimikrobiális képesség stb.) mind-mind meghatározhatók. A káros anyagok kimutatását korszerű műszeres analitikai vizsgálatok (szorpciós, kromatográfiás stb.) teszik lehetővé. Az egyéb tulajdonságok (pl. UV áteresztő képesség, elektrosztatikus viselkedés stb.) szintén megbízhatóan kontrollálhatók. A szintartósági jellemzők rendkívül széles körére külön felhívta a figyelmet az előadó. Varrással kapcsolatos szilárdsági vizsgálatok is említésre kerültek. Többek között a varrás okozta kelmesérülés, a varrás okozta szakítóerő-csökkenés, a varrat menti fonalcsúszás, a varrás szakítóerejének vizsgálata, a varratnyúlás meghatározása – mind olyan módszer, amellyel a konfekcionálással összefüggő minőségi problémák elkerülhetők.

Az önkéntes minősítő rendszerek és így tanúsított termékek előnyeinek közismertek:

- minimálisan a törvényekben meghatározott követelmények vállalása, vagy ennél szigorúbb tulajdonságok, kritériumok és határértékek garantálása,
- a saját kritériumrendszerhez való tökéletes igazodás,
- a megfelelőséget kijelölt szakintézet vizsgálja és tanúsítja, próbavásárlásokkal teszteli,
- a tanúsítás évenként megújítandó,
- az önkéntes rendszerhez való csatlakozás nem kötelező, azonban csatlakozás ill. a feltételek elfogadása esetén szigorúan betartandók az egyedi előírások.

Az önkéntes rendszerekhez való csatlakozások között legnépszerűbb (110 ezer tanúsítás világviszonylatban) az Öko-Tex megkülönböztető minőséggel. Az Öko-Tex követelményrendszere az Öko-Tex Standard 100 a kötelezően ellenőrizendő tulajdonságokat tartalmazza, a vizsgálatokat az Öko-Tex Standard 201 szabványsorozat szerint végzik. A rendeltetés szerint négy termékosztály szerint kategorizálják a vizsgálandó cikkeket, részben a ruhadarabok viselőinek életkori sajátosságai, másrészt az emberi bőrrel ill. környezettel fennálló kapcsolt alapján. Természetesen a legszigorúbb előírások a kényes, a csecsemők és kisgyermek bőrrel érintkező cikkek, ill. felnőttek részére készült alsóruházatokra vonatkoznak (különleges kritériumok, alacsony határértékek stb.). A követelmények esetenkénti enyhülése a bőrrel nem érintkező, ill. lakástextil termékek felé mutat, azonban ezekkel szemben is számos követelményt támasztanak. A textiltermékek kémhatását, károsanyag-tartalmát (kikészítőszer, színezékek stb.) nagy pontossággal kontrollálják. A szintartósági követelményeknél általában a közepes fokozatú víz-, ill. izzadságállóság, valamint a megfelelő szárazdörzsállóság szerepel (a színes bébi cikkeknek a nyállal-ill. izzadsággal szembeni szintartóság kifogástalansága alapkövetelmény).

A Globális Ökológiai Textil Standard szerinti tanúsítás [Global Organic Textiles Standard (GOTS)] követelményrendszere:

- az ökológiailag tanúsított bioszálak elkülönített feldolgozása minden gyártási fázisban,
- a segédanyagok toxicitás vizsgálata, biológiai lebonthatósága,
- klórmentes fehérítés alkalmazása,

- nehézfémek, formaldehid, szerves oldószerek, enzimek, funkcionális nanorészecskék jelenlétének tilalma

- egészségre káros (veszélyes aril-aminra bomló) azo-színezékek alkalmazásának tilalma,

- plasztizol nyomás, ftalát, PVC tilalma,

- megfelelő szennyvízkezelés, szennyvíziszap ártalmatlanítás,

- környezetkímélő eljárások prioritása, hulladékmínimalizálás,

- újrahasznosítható csomagolóanyagok használata 2014-től kezdődően.

Az UV-801 standard szerint tanúsított UV-védelmi képességgel rendelkező ruházati- és árnyékolástechnikai textiltermékek vizsgálatát speciális módon végzik. Az ibolyántúli (UV-) sugárzás áteresztő képesség meghatározása kiterjed a teljesen új termékből vett mintára, a koptatás utáni állapotra, háztartási mosási program- ill. vegytisztítási eljárás utáni helyzetre (szükség szerint időjárásállósági tesztet követő mintaváltoztatra). A vizsgálatra eredeti helyzetben, száraz- és nedves feszített állapotban egyaránt sor kerül. Az értékelésnél, az ún. UPF (UV-Protection Factor) faktor meghatározásánál figyelembe vett tényezők:

- a vizsgáló sugárforrás spektrális teljesítmény eloszlása,
- a vizsgált textilminta adott hullámhossz-sávhoz tartozó áteresztése, a vizsgáló hullámhossz lépések,
- a bőrérzékenységi mutató.

A meghatározott UPF mérőszám 5-től 24-ig „jó”, 25-től 35-ig „nagyon jó”, 40 fölött „kiváló”. A tanúsított termékek emblémáján megjelenik az UV-védelmi faktor tényadata.

Az előadó kitért a FAIR TRADE (méltányos kereskedelem) mozgalom textilipari vonatkozásaira is.

Végezetül néhány minőségi reklamációt mutatott be, ismertetve ezek elkerülési lehetőségeit. Így példaként illusztrálta a következőket:

- a szövetek tépőszilárdsági hiányosságának, a konfekcionálás során bekövetkező fokozott igénybevételel reteszelésének következménye, egyéb folytonossági hiányt okozó körülmények hatása;

- eltérő szerkezetű és nyersanyagú kelmékből kialakított ill. kombinált termékek hibái;

- sí- és egyéb télisport-ruházatoknál az esztétikai kopásállóság hiányossága miatti elváltozás;

- kötött kelméből készített termékek hibái, különös tekintettel a kelmeanyagtól eltérő rugalmasnyúlású textílfelületek és varratok alkalmazására;

- a mai farmernadrágok jellegzetes hibái (koptatás, modell kialakítás stb.);

- a húzó- és tépőzárok okozta hibák;

- a hevederek (hátizsák-pánt, gépkocsi biztonsági öv) okozta hiányosságok; egyéb felületi elhasználódások (főként a mikroszálas termékeknek);

- a szintartósági hiányosságok hatásai (pl. szublimációs nyomású, poliamid alapanyagú fürdőruhánál, fokozott izzadságnak és napfényhatásnak kitett termékeknek, gépkocsi ülészeteknek).

Horváth Györgyné szakértő **A textiltisztító számára lényeges tájékoztatás fontossága és a bekövetkező hiányosságokkal összefüggő gyakori reklamációk** címmel tartott előadást.

Bevezetőjében a szolgáltatás minőségével összefüggő reklamációs okokról szólt. A jogos kifogásokhoz

a tisztítási folyamatban keletkezett tisztítási ill. kikészítési hibák, valamint a gyártási, konfekcionálási hiányosságok vezetnek. Alapítan reklamációkat a megrendelők irreális elvárásai okozhatnak, ezért az esetleges várható hibákról, a tisztítási kockázatról tájékoztatást kell adni a vállalkozás előtt. A szennyeletávolítás utáni tiszta felületen szembetűnőbbé válnak a használati kopások, színtakulások, színtakulások

(használati élek, gyűrődések mentén) és az el nem távolítható foltok, szennyeződések. A nem tisztítási hibából adódó reklamációk gyakori okairól részletesen szolt az előadó. Többek között a konfekcionálási hibák, a nem megfelelő kezelési utasítások, az eltérő tulajdonságú összedolgozott idomok (gyapjú, PVC bevonatú műbőr) miatti elváltozások, tartást javító közbélések ragasztásának károsodása (hólyagosodás), a felhasznált gombok, csatok, díszítőelemek okozhatnak minőségromlásokat.

A tisztítót terheli a felelősség az átvételkor nem jelzett hiányosságok miatt ill. a megmunkálási folyama-

tokban keletkezett hibákért. Tekintettel arra, hogy a megrendelő nem szakember, ezért az esetlegesen várható hibákról előzetesen tájékoztatni kell. A megrendelő a kapott információk birtokában dönthet a szolgáltatás igénybevételéről.

Az előadó rámutatott, hogy a tisztítás utáni minőségi reklamációk száma az utóbbi években jelentősen csökkent. Ebben meghatározó szerepe volt a termékek tisztítására vonatkozó kezelési utasításoknak, valamint a nyersanyag-összetétel megadásának. Ezért aggályosnak tartja az e téren bekövetkezett szabályozásváltozásokat. A jó felszereltséggel és kiváló szakértelemmel rendelkező tisztító sem tud eleget tenni a megrendelők minőségi elvárásainak, ha a termékre erősített szalagcímke és információi hiányoznak. A kezelési útmutató hiányában a tisztítók a kért szolgáltatást csak felelősség nélkül – a megrendelő egyidejű tájékoztatásával – tudják vállalni.

A Nemzetgazdasági Minisztérium által támogatott programon konzultációra is lehetőség nyílt. A jelenlevők többsége igényelte, hogy a TMTE ismét rendezzen fogyasztóvédelmi konzultációs napot akkor, ha az uniós és hazai szabályozásokban bekövetkezik változás. Szintén fontosnak tartják, hogy a hatósági tapasztalatok ismertető előadás és konzultációs lehetőség mellett sorra megismerhetők legyenek.